Strategisk næringsplan for Tromsø-regionen

Forord

Våren 2007 tok Tromsø kommune, ved daværende ordfører, initiativ til å utforme en felles strategisk næringsplan for Tromsø-regionen. Planen har sitt utspring i følgende vedtak i kommunestyret i Tromsø 25. april 2007:

Kommunestyret ønsker å prioritere det regionale utviklingsarbeidet i tida framover. Etablering av et regionalt utviklingsselskap og utarbeiding av en strategisk næringsplan er i denne sammenheng sentrale bidrag… Kommunestyret ber om at det snarest blir satt i gang arbeid med en strategisk næringsplan for Tromsø-regionen. Regionrådene i Nord-Troms og Tromsø/interesserte kommuner og næringsforeninger i regionen inviteres til å delta.

Sommeren 2007 inviterte Tromsøs rådmann kommunene Balsfjord, Karlsøy, Lyngen, Storfjord, Kåfjord, Nordreisa, Skjervøy og Kvænangen til å delta i arbeidet med en strategisk næringsplan for Tromsø-regionen. Responsen var ubetinget positiv. Gjennom Næringsforeningen i Tromsøregionen og Nord-Troms Næringsforum har det regionale næringslivet bidratt.

Dette har vært opptakten til et unikt samarbeid mellom ni kommuner og to næringslivs-organisasjoner. En felles strategisk næringsplan som overordnet policydokument for så mange kommuner og næringsaktører, representerer en nyvinning i nord. Planen er kortfattet og strategisk orientert som en felles plattform for kommunenes lokale initiativ. Den vil også bli fulgt opp gjennom et fortsatt samarbeid.

I vurderingen av regionens muligheter, ble søknadsprosessen knyttet til OL 2018 i Tromsø sterkt framhevet. Etter at idrettsstyret vedtok å trekke søknaden i oktober 2008, er dette punktet trukket ut av planen.

Regionen er rik på ressurser, har bredt sammensatt kompetanse og representerer et stort mangfold. Planen vil bidra til å meisle ut Tromsø-regionens plass i nordområdesatsingen. Den synliggjør hvordan Tromsø skal samvirke med omlandet for en langsiktig nærings-utvikling for hele regionen.

Styringsgruppen er stolt av og glad for å kunne legge fram den strategiske næringsplanen for Tromsø-regionen til politisk behandling i den enkelte kommune. Vi ser fram til oppfølging i kommuneorganisasjonene, gjennom felles initiativ, og i næringslivet. Vi ønsker å takke alle som har blitt involvert i prosessen og bistått med konstruktive innspill i arbeidet.

Tromsø kommune
v/ordfører Arild Hausberg

Kåfjord kommune
v/ordfører Bjørn-Inge Mo

Tromsø kommune
v/Jan Blomseth

Balsfjord kommune
v/ordfører Gunda Johansen

Nordreisa kommune
v/ordfører John Karlsen

Tromsø kommune
v/rådmann Gøril Bertheussen

Karlsøy kommune
v/ordfører Bent Gabrielsen

Skjervøy kommune
v/ordfører Roy Waage

Næringsforeningen i Tromsøregionen
v/Grete Kristoffersen

Lyngen kommune
v/ordfører Hans Kristian Karlsen

Kvænangen kommune
v/ordfører John Helland

Storfjord kommune
v/ordfører Hanne Braathen

Nord-Troms Næringsforum
v/Ole Hamnvik

Innholdsfortegnelse

Sammendrag 7

Prosessen og organisering av arbeidet 9

Tromsø-regionen – den mangfoldige og dynamiske nordområderegionen 11

Hovedtrekkene ved Tromsø-regionen 13
Styrker
Svakheter
Muligheter
Trusler
Hovedmål for Tromsø-regionen
Strategier og handling for å nå målet

Mat fra hav og land 15
Status
Styrker
Svakheter
Muligheter
Trusler
Hovedmål for mat fra hav og land
Strategier og handling for å nå målet

Kultur, reiseliv og opplevelse 17
Status
Styrker
Svakheter
Muligheter
Trusler
Hovedmål for kultur, reiseliv og opplevelse
Strategier og handling for å nå målet

Energi 19
Status
Styrker
Svakheter
Muligheter
Trusler
Hovedmål for energi
Strategier og handling for å nå målet

FOTO:
Bo Eide
Jens Kristian Nilsen

© Destinasjon Tromsø
- Geir Bye
- Viggo Jørn Dale
- Jørn S. Eriksen
- Bård Løken
- Terje Rafaelsen
- Paul Weaver

© Eksportutvalget for fisk
- Anne Lise Norheim
- Kjell Ove Storvik
- Jean Gaumy

DESIGN:
www.tank.no

Sammendrag

Tromsø-regionen, med nærmere 90 000 innbyggere, er en mangfoldig, dynamisk og spennende region. Rik på ressurser, kulturelt mangfoldig, vakker og pulserende som den er, tiltrekker regionen mennesker fra hele verden. Dette er et godt utgangspunkt for en felles regional satsing på bærekraftig vekst.

Nordområdesatsingen står sterkt i denne planen. Siktemålet er å peke på områder hvor regionen har særlige fortrinn for å påta seg nasjonale og internasjonale satsinger innenfor dette feltet. Ressursmangfold kombinert med kompetanse skal skape vekst de kommende årene.

Konkurransen om kompetent og relevant arbeidskraft skal møtes ved å utvikle gode og attraktive lokalsamfunn for befolkning og tilreisende. I kombinasjon med gode virkemiddel-ordninger, skal det skapes et fundament for et vekstkraftig og innovativt næringsliv.

Landskapet vi lever i, gir oss identitet og muligheter. Det påvirker tradisjonelle næringsveier og bidrar til å skape nye. Regionen skal være helt i front når det gjelder å utnytte bredden av råvarer sammen med den nyeste forskningen. Produktspekteret er bredt og favner både mat, medisin, helse og energi.

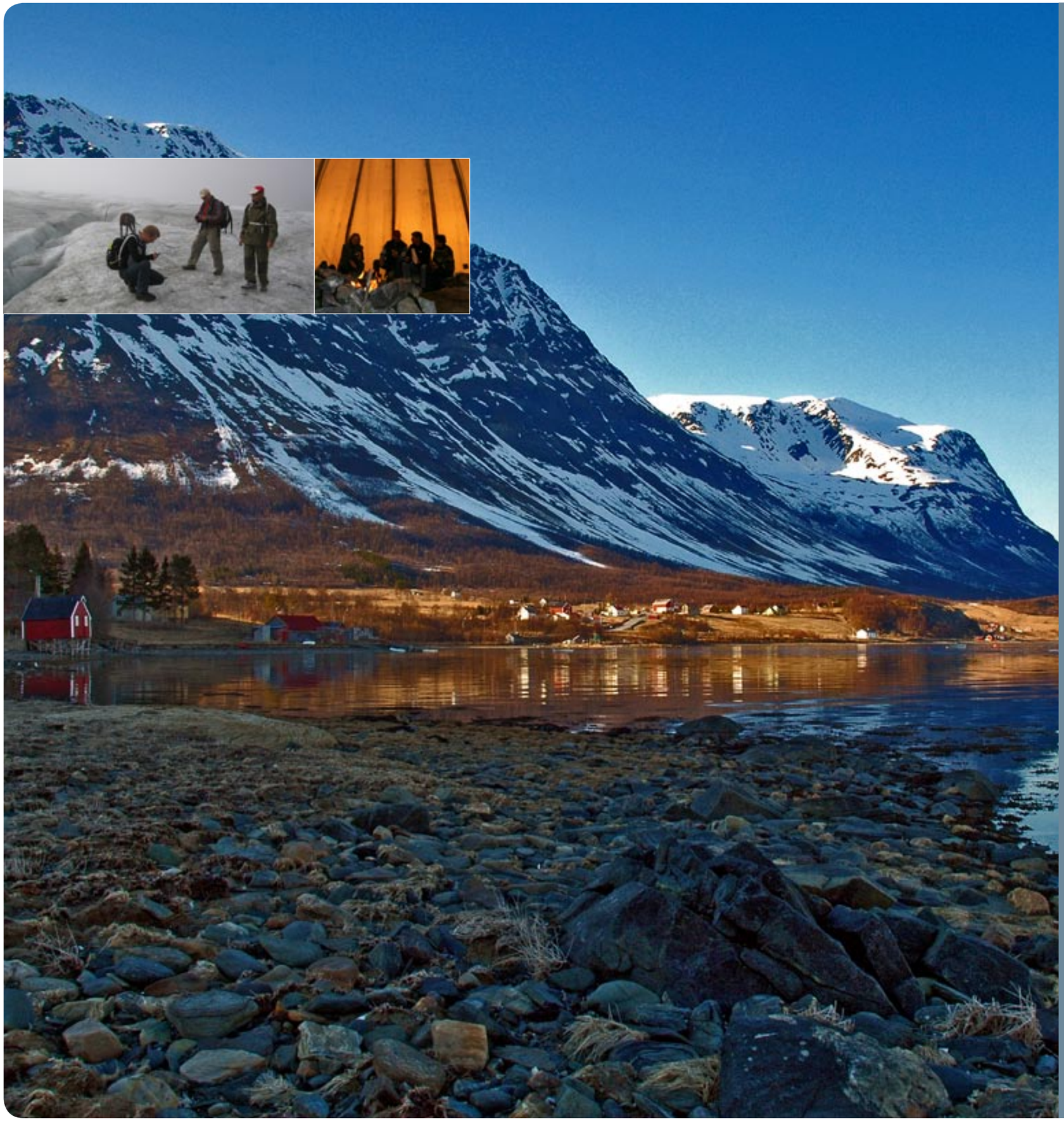

Prosessen og organisering av arbeidet

Styringsgruppen har vært sammensatt som følger:

- Balsfjord kommune v/ordfører Gunda Johansen
- Karlsøy kommune v/ordfører Bent Gabrielsen
- Kvænangen kommune v/ordfører John Helland
- Kåfjord kommune v/ordfører Bjørn-Inge Mo
- Lyngen kommune v/ordfører Hans Kristian Karlsen
- Nordreisa kommune v/ordfører John Karlsen
- Skjervøy kommune v/ordfører Roy Waage
- Storfjord kommune v/ordfører Hanne Braathen
- Nord-Troms Næringsforum v/Ole Hamnvik
- Næringsforeningen i Tromsøregionen v/Grete Kristoffersen
- Tromsø kommune v/Jan Blomseth
- Tromsø kommune v/rådmann Gøril Bertheussen
- Tromsø kommune v/ordfører Arild Hausberg, leder av styringsgruppen

Styringsgruppen har hatt tre møter vinteren og våren 2007/2008. Styringsgruppen ønsket en prosess som favnet bredt og engasjerte ulike miljøer. Tre næringsområder, med betydelig vekstpotensial og hvor regionen har særegne fortrinn, ble prioritert. Innenfor hvert område har arbeidsgrupper utviklet analyser, mål, strategier og mer konkrete handlingsalternativ.

Følgende næringsområder ble utpekt:
Med **mat** rettes siktet bredt og inkluderer både hav og land. Det vil si landbruksprodukter, fiske og oppdrett, men også marin bioteknologi og helseprodukter. Eksisterende spesialiteter og nye produkter inkluderes. Matopplevelser og andre forhold som angår verdikjedene for mat, hører inn under dette innsatsområdet.

Med **KRO-næringene** siktes det til samspillet mellom kultur, reiseliv og opplevelser. Gjennom å skape attraktive lokalsamfunn, legges grunnlaget for en vekstkraftig reiselivsnæring. Sentrale elementer er fokus på innhold og kvalitet, felles infrastruktur og den utadrettede markedsføringen.

Med **energi** fokuseres det på aktuelle energikilder fra vann- og vindkraft til bioenergi, petroleum og energigjenvinning. Regionen har store muligheter innenfor energifeltet gjennom å videreutvikle mangfoldet og ta i bruk nye og ubrukte ressurser.

I arbeidsgruppene har følgende deltatt:
Mat fra hav og land: Karl Halvdan Hansen (bonde Lyngen), Inske de Buhr (Debio), Bjørn Eirik Olsen (Nofima) Arnfinn Schjølberg/Stein Johnsen (Reinøy Sjømat), Svein Ove Haugland (Norges Råfisklag), Annbjørg Reiersen (Arktisk Meny)

Kultur, reiseliv og opplevelse: Tor Petter Christensen (LyngenAlp), Liv-Wigdis Smith (Kvænangen kommune), Anette Tunheim (Tvibit/Insomniafestivalen), Hilde Johnsen (Kåfjord kommune)

Energi: Randi Buschmann (Troms Kraft), Maar Stangeland (Storfjord kommune), Arne Rydningen (Acona Technopole), Anna Maria Aursund (Perpetuum), Frode Schultz (Skjervøy kommune), Gunnar Kvaal (Balsfjord kommune), Geir Sagelv (Nordreisa vgs)

Plan- og næringssjef Jan Einar Reiersen i Tromsø kommune har vært prosjektansvarlig for arbeidet med strategisk næringsplan for Tromsø-regionen. Konsulentfirmaet Sjurelv AS har hatt prosjektledelsen.

Den strategiske næringsplanen er utviklet gjennom en SWOT-analyse som tar for seg sterke og svake sider internt i regionen – knyttet opp mot eksterne muligheter og trusler. Basert på analysen har hovedmålet for Tromsø-regionen blitt utviklet med strategier og handlingsalternativ. I arbeidet med næringsområdene har samme verktøy blitt brukt for å identifisere mål og strategier.

Tromsø-regionen

– den mangfoldige og dynamiske nordområderegionen

Tromsø-regionen består av de ni kommunene Kvænangen, Nordreisa, Skjervøy, Kåfjord, Storfjord, Lyngen, Balsfjord, Karlsøy og Tromsø. Regionen er mangfoldig, variert og har et mytisk landskap som inkluderer alper og vidder, skjærgård og storhav. Man kan velge mellom ensomhet og stillhet eller storbyens mange urbane tilbud. Regionen er rik på kultur og har et bredt og variert næringsliv. Utdanningstilbudene er svært omfattende og forskningsaktiviteten er stor, spesielt knyttet til nordområdene.

Tromsø-regionen er god å bo i; det offentlige tjenestetilbudet er godt utbygd i alle kommunene. Befolkningen er raus og gjestfri, og det finnes tilbud for enhver. Det profesjonelle kulturlivet holder et høyt internasjonalt nivå, og det frivillige kulturlivet blomstrer. Tilgangen på offentlige virkemidler er svært god. Regionen mangler en del på fysisk infrastruktur i form av kommunikasjon mellom kommunene og på den generelle veistandarden. Tromsø-regionen har også behov for å utvikle nye samarbeidsarenaer mellom næringsliv, offentlig sektor og FoU.

Regionen har et areal på 14 500 km2, ligger på 69 grader nord og grenser til Norskehavet, Finland og Sverige. Samlet bor det nærmere 90 000 i området i 2008. 68 % bor i Tromsø by, mens 32 % bor i omlandskommunene, inklusive Tromsøs ytterdistrikt. De siste ti årene har det vært en befolkningsvekst på 8 %, men forskjellene er store. Tromsø by har vokst med nærmere 13,5 %, mens omlandskommunene samlet har hatt en tilbakegang på 4,5%. Variasjon i omlandskommunene er betydelig; Storfjord har hatt en liten vekst mens Kvænangen har hatt den største tilbakegangen. Hvert år kommer i underkant av 150 nye innbyggere til Tromsø fra omlandskommunene.

Tromsø har en ung befolkning, mens flere av omlandskommunene har et økende antall eldre. Dette gir en større andel arbeidsføre i Tromsø enn i omlandet. I Tromsø har over 35 % høyere utdanning, mens det i omlandet er ca 15 % med utdanning over videregående skolenivå. Regionen er internasjonal; samlet sett har 6 % av befolkningen innvandrerbakgrunn, med omlag 130 land representert. Mange av regionens innbyggere er av kvensk eller samisk herkomst, og kulturen gir mange uttrykk for dette.

Offentlig sektor sysselsetter flest ansatte i regionen med rundt 50 % i omlandskommunene og 45 % i Tromsø. Primærnæringene og industri er viktig for sysselsettingen i omlandskommunene, med solide innslag både innenfor fiskeri og landbruk. I Tromsø er tjenesteytende næringer en dominerende sysselsetter. Flere næringer er i vekst i området; reiseliv, kulturnæringer, energi og marin sektor, for å nevne noen. Behovet for ny arbeidskraft i offentlig sektor er stort, og det konkurreres både nasjonalt og internasjonalt om de gode hodene.

Tromsø-regionen er en meget sterk råvareleverandør og har lange tradisjoner for eksport. Samtidig opplever regionen at nyskapings- og innovasjonsevnen jevnt over er lav. Det er en betydelig utfordring å skape kommersiell næringsvirksomhet av den storstilte satsingen på forskning og utvikling i regionen.

Regionen er vertskap for en rekke ulike utdanningstilbud; fra grunnskole i kommunene via desentraliserte universitetsstudier til doktorgradsutdanning i Tromsø. Tilbudet er bredt og favner de aller fleste felt. På noen områder er vi nasjonale og internasjonale spydspisser, blant annet innenfor fiskeri, oppdrett, bioteknologi, kultur- og samfunnsstudier og informasjons- og kommunikasjonsteknologi.

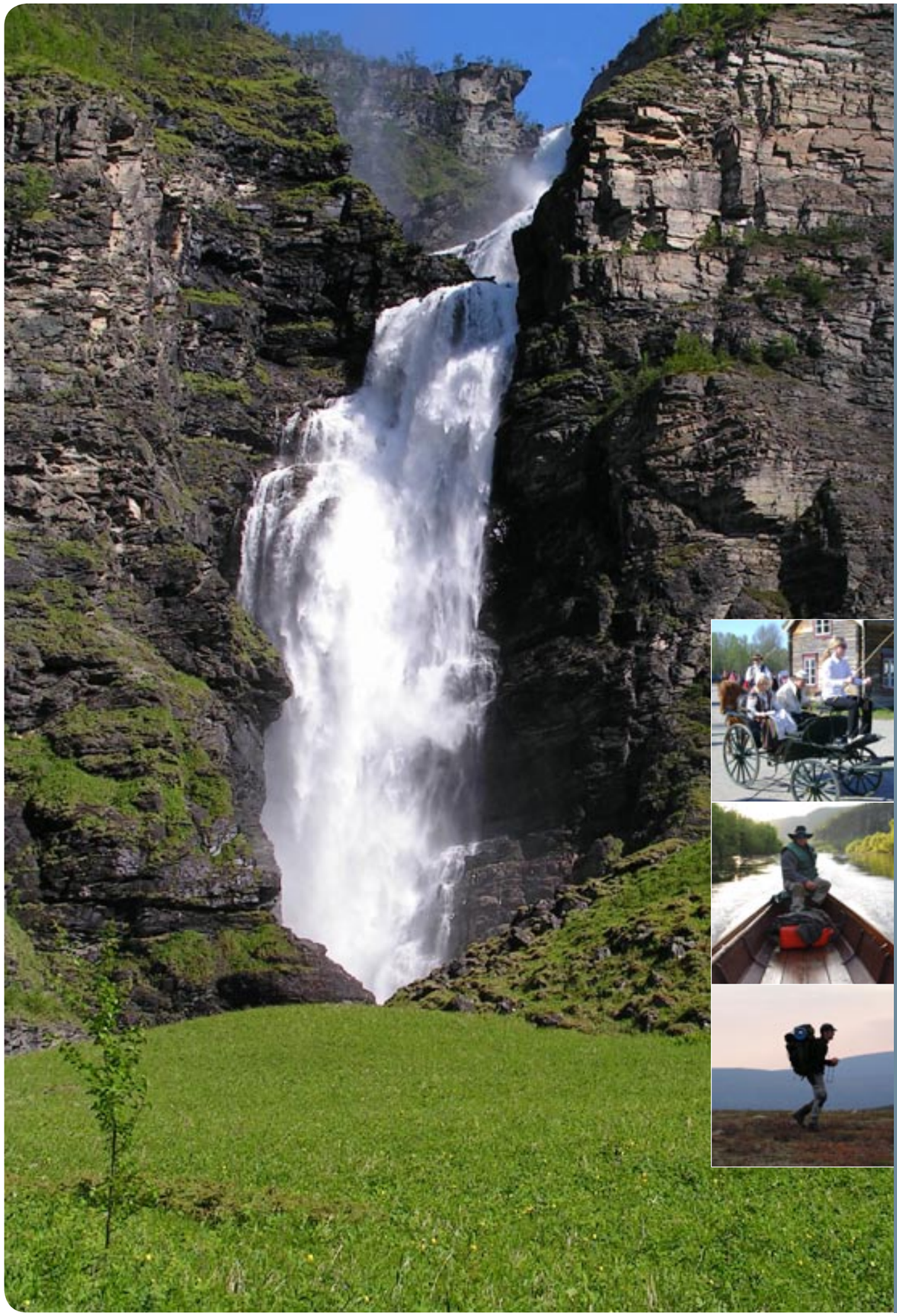

Hovedtrekkene ved Tromsø-regionen

Med utgangspunkt i Tromsø-regionen har vi gjennomført en overordnet analyse som ser på styrker og svakheter internt, vurdert opp mot muligheter og trusler eksternt.

Styrker
- Mangfoldig region med hensyn til natur, ressurser og kultur
- Framskutt geografisk posisjon mot Norskehavet og nordområdene
- Sterke internasjonale miljø knyttet opp mot Barentssamarbeidet og arktiske områder
- Landsdelens universitet
- Allsidig erfarings- og kunnskapsbasert kompetanse
- Tilgang til gode offentlige virkemidler
- Politisk oppmerksomhet på nasjonalt nivå
- Uttrykt politisk vilje til samarbeid

Svakheter
- Lange avstander, flikete geografi og ujevnt befolket
- Svak regional integrasjon og mangelfulle kommunikasjoner
- Kvalitativt dårlig infrastruktur og veistandard
- Sterkt senter – svakt omland
- Sårbart næringsliv og lav innovasjonstakt
- Begrenset tilgang på regional risikokapital
- Få hovedkontor for nasjonale/internasjonale selskap

Muligheter
- Nordområdesatsingen med Tromsø som nasjonalt senter
- Store vekstmuligheter innenfor kultur, reiseliv, marin virksomhet, matproduksjon og energi
- Marine ressurser er stadig viktigere for bioteknologisk utvikling og næringsmiddelproduksjon
- Universitetet og forskningsmiljøer som nasjonal drivkraft innenfor fagfelt som miljøovervåking, bioteknologi, klima, økologi og samarbeid med Russland
- Flere direkte flyruter til utlandet
- Brohode for transport til Svalbard og gjennom Nordøstpassasjen

Trusler
- Konkurransen om arbeidskraft og kompetanse
- Økt globalisering av arbeids- og råvaremarked
- Fortsatt tilbakegang i folketallet i omlandet
- Manglende samhold i Nord-Norge
- Usikker klimautvikling

HOVEDMÅL FOR TROMSØ-REGIONEN

Tromsø-regionen skal utvikles til den ledende bærekraftige vekstregionen i nordområdene hvor ressursmangfold, ny kunnskap og kompetanse utnyttes i et aktivt samspill

Tromsø-regionen ønsker å ivareta og utvikle en ledende posisjon i nordområdesatsingen, samtidig som den økonomiske veksten skal foregå innenfor ressursmessig forsvarlige rammer. Det skal skje gjennom utvikling av ny kunnskap, bruk av ulike former for kompetanse og ved å utnytte mangfoldet av naturressurser og lokaliteter. En aktiv samhandling mellom Tromsø, som nasjonalt senter for nordområdene, og et stort og allsidig omland er en viktig drivkraft i denne sammenheng.

STRATEGIER OG HANDLING FOR Å NÅ MÅLET

1. Øke samarbeid og nyskaping mellom næringsliv, FoU og offentlig sektor

Handling:
- Bidra til at næringslivet kjenner og tar i bruk ny kunnskap og kompetanse
- Arbeide for at FoU-miljøene retter forskningsinnsats og undervisning inn mot vekstkraftige næringsområder i dialog med næringslivet
- Styrke relevante samarbeidstiltak i regionen
- Etablere et regionalt utviklingsselskap for Tromsø-regionen

2. Videreutvikle næringsområder med vekstpotensial og nyskapingsmuligheter

Handling:
- Prioritere verdikjedene som innehar muligheter for internasjonalisering
- Utvikle flere sterke næringsklynger hvor regionen har fortrinn
- Stimulere til økt videreforedling lokalt
- Støtte konkrete tiltak som sikrer rekruttering av arbeidskraft og kompetanse

3. Profilere og markedsføre Tromsø-regionens fortrinn og mangfold av muligheter og næringsaktiviteter

Handling:
- Bidra til utvikling av attraktive lokalsamfunn i hele regionen
- Sikre kvalitet og produktutvikling blant næringsaktørene
- Bistå i konkurransen om kompetent arbeidskraft
- Legge premisser for, gi innhold til og framheve nordområdesatsingens betydning nasjonalt og internasjonalt
- Profilere og markedsføre regionen i samarbeid med de øvrige aktørene i Nord-Norge

Mat fra hav og land

Status

Historisk sett har Tromsø-regionen vært et nasjonalt og internasjonalt matfat. Vi har eksportert en rekke fiskeslag og vært ledende innenfor utviklingen av dagens oppdrettsnæring. Vi ser at flere marine arter står på trappene for kommersialisering. Tromsø er hovedstad for torskeoppdrett, med omlandet som viktig produksjonsledd. Regionen har utviklet flere internasjonalt anerkjente selskaper innenfor bioteknologi, med blant annet kosttilskudd, forbygging og sykdomsbehandling.

Landbruket står sterkt i regionen, og Balsfjord er den største landbrukskommunen i Nord-Norge. Regionen er nasjonalt kjerneområde for geit. Stadig flere produsenter utvikler og videreforedler kvalitetsprodukter innenfor sine nisjer. Med dagens system for detaljomsetning ser man behov for et sted som kan profilere og selge produkter fra hav og land.

Styrker

- Betydelige naturgitte ressurser
- Sterkt FoU-miljø
- Ledende torskeoppdrettskompetanse
- Mange nasjonale organisasjoner med hovedkontor
- Stor varestrøm gjennom regionen
- Sterke tjenesteleverandører til fiskeindustrien
- Sterke eksportmiljøer innen marin sektor
- Robust fiskeflåte
- Allsidig husdyrhold/produksjon
- Flere mindre industrimiljø innen landbruk
- Sterke merkevarer
- Gode finansieringsmuligheter

Svakheter

- Mangel på patriotisme og samhold
- Komplisert logistikk
- Stor råvaretilgang og eksport i marin sektor gir lav videreforedlingsgrad
- Mange småskalaprodusenter og lite økologisk produksjon
- Svak lønnsvekst og lav utdanningsinteresse i landbruket
- Dårlig tilrettelegging for lokale matopplevelser
- For få gründere
- Lite lokalt og regionalt marked

Muligheter

- Bærekraft gir muligheter for kortreist og derved lokalt produsert mat
- Oppdrett av nye marine arter
- God tilgjengelighet – eksport av fisk med direktefly fra Tromsø
- Utvikling av økologisk, sporbar og miljøsertifisert produksjon
- Utvikling av flere produkter som kan markedsføres som helsemat
- Landbruksvarer av god kvalitet
- Koblinger med reiselivsnæringen og kulturaktiviteter
- Foredling og salg av geitkjøtt
- Produksjon og markedsføring av reinkjøtt og nisjeprodukter
- Særegen natur gjør området attraktivt for rekruttering
- Tromsø som et attraktivt sentrum for urbane matopplevelser
- Bedre kobling mellom FoU og næringsutvikling
- Grenser til og samarbeid med Finland og Sverige
- Nærhet til EU som et stort marked

Trusler

- Internasjonal konjunkturutvikling kan redusere eksportverdien
- Konkurranse om arbeidskraft og svak rekruttering til næringene
- Svak utvikling av utdanningsnivået i landbruket
- Økt urbanisering fører til svekkelse av distriktene
- Få aktører og utsatte miljøer i landbruk og fiskeri fører til pessimisme
- Konkurranse om landbruksjord med andre næringer og aktiviteter
- Kulturlandskapet gror igjen
- Transporthindringer; avstand, avgifter og fokus på kortreist mat
- Svekket omdømme som følge av utbygging av energinæringene

HOVEDMÅL FOR MAT FRA HAV OG LAND

Tromsø-regionen skal være nordområdenes hovedsete for utvikling og profilering av arktisk mat

STRATEGIER OG HANDLING FOR Å NÅ MÅLET

1. Videreutvikle FoU-miljøene knyttet til produksjon og utvikling av arktisk mat

Handling:
- Øke kontakten mellom FoU og produsentene
- Fremme forskning på arktisk mat
- Arbeide for å øke finansieringsmulighetene for FoU
- Bidra til ny kunnskap om sammenhengen mellom helse og arktisk mat

2. Arbeide for å utvikle det varierte ressurspotensialet i regionen

Handling:
- Støtte opp under lokalt produsert mat fra sjø og land
- Arbeide med henblikk på regional merkevarebygging av mat og forbedret produktdesign
- Forsterke økologisk matproduksjon og kvalitetsprodukter
- Utnytte og synliggjøre mangfoldet av råvarer og produkter fra regionen

3. Fremme gode matopplevelser

Handling:
- Bidra til større utvalg av lokale matretter og bruk av lokale råvarer i serveringsbransjen
- Få fram historien bak produktene
- Koble matopplevelsen med kultur og natur
- Være et utstillingsvindu for mat fra hele nordområdet
- Etablere en arktisk matfestival

4. Styrke infrastruktur knyttet til matproduksjon og distribusjon

Handling:
- Kartlegge og utbedre flaskehalser for produksjon og distribusjon innad i og ut fra regionen
- Tilgjengeliggjøre lokale produkter og råvarer i dagligvarehandelen

5. Utnytte tilstrømningen av turister og andre tilreisende

Handling:
- Sørge for at gode matopplevelser blir en del av tilbudet til alle tilreisende
- Bidra sterkt til internasjonal markedsføring og profilering av arktisk mat

6. Bidra til å etablere Kystens hus som fyrtårn for arktisk mat

Handling:
- Synliggjøre behovet for et slikt fyrtårn
- Sørge for at aktørene i regionen benytter Kystens hus
- Profilere Kystens hus

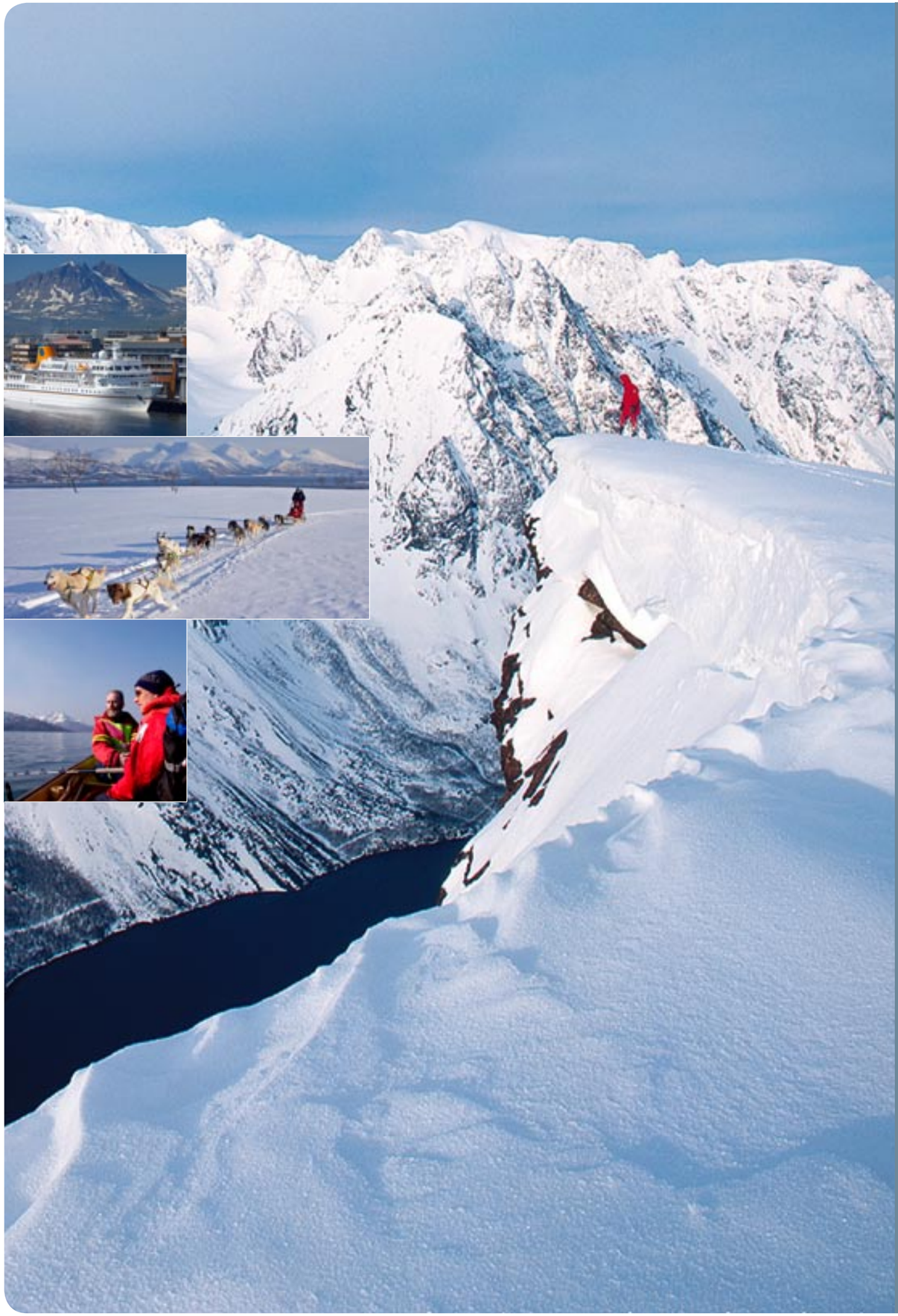

Kultur, reiseliv og opplevelse (KRO)

Status

Kultur-, reiselivs- og opplevelsesnæringene er blant de hurtigst voksende næringer nasjonalt og internasjonalt. Innenfor reiseliv var det en vekst på 7 % i Troms i 2007, mens man på landsbasis anslår en årlig vekst innenfor kulturnæringene på om lag 5 %.

Det tradisjonelle reisemønsteret er i endring; fra pakketurer med Nordkapp som mål til individuelt reisende. Trendene viser at stadig flere reisende ønsker naturopplevelser basert på lokal kultur, mat og tradisjon. Tromsø by er innfallsporten for tilreisende med fly og båt som gir omlandet et stort potensial. Med fokus på det brede tilbud av natur- og kulturbaserte opplevelser i regionen, vil vi stå sterkt i konkurransen om tilreisende. Regionen kan kombinere det urbane med mer ekstreme opplevelser på fjorder, vidder og fjell.

Kulturnæringen er en verdiskaper. Den inngår som en viktig innsatsfaktor i andre næringer, og den bidrar til livskvalitet og trivsel i lokal og regional sammenheng. For å skape gode lokalsamfunn som oppleves attraktive for befolkningen, kompetent arbeidskraft og tilreisende, står en videre satsing på kultur, estetikk og opplevelser sentralt.

Styrker

- En region som begynner å bli sammensveiset og samarbeidende
- Mangfoldig og særegen natur
- God plass, ro og fred
- Etablerte kulturinstitusjoner med internasjonal appell
- Tradisjonell kulturell møteplass
- Ungt, potent og nyskapende miljø med internasjonalt nettverk
- God digital infrastruktur

Svakheter

- Fortsatt store sesongvariasjoner
- Omdømme bygget på stereotypier og fordommer
- Manglende informasjonsmateriell og få "veivisere"
- Dårlig fungerende overordnet organisering
- Mangel på reiselivsrelatert infrastruktur
- Rot og eierløst avfall, dårlig utbygd avfallshåndtering og manglende kontroll og pålegg
- Arealer er båndlagte og strengt regulert
- Udokumentert kvalitet
- Svak innovasjon på produktsiden og kompetansesprekk i næringen
- Aktørene er små og fragmentert
- Manglende fokus på kommersialisering og profesjonalisering

Muligheter

- Internettilgang vil skape større markedsmuligheter for aktørene
- Økt hyttebygging vil skape mer forutsigbarhet, redusere sesongsvingninger og gi mer stabile besøkstall
- Urealisert marked spesielt i England, Russland og Sentral-Europa
- Fotturer, sykkelturer og spesialiserte naturopplevelser
- Urealisert potensial innenfor kulturopplevelser
- Muligheter for sterkere finansierings- og virkemiddelordninger gjennom blant annet fondsoppbygning
- Tromsø som snuhavn for cruisetrafikken i nordområdene

Trusler

- Klimakvoter vil føre til dyrere innreiser
- Konkurranse om oppmerksomhet med andre områder
- Klimaendringer
- Fraflytting, små og sårbare miljøer

HOVEDMÅL FOR KULTUR, REISELIV OG OPPLEVELSE

Tromsø-regionen skal levere innovative og kvalitetsriktige opplevelser for tilreisende og fastboende hele året

STRATEGIER OG HANDLING FOR Å NÅ MÅLET

1. Intensivere satsingen på produktutvikling, innovasjon, profesjonalisering, sertifisering og kompetanseheving

Handling:

- Jobbe for å øke innovasjon innenfor reiseliv og kulturnæringen
- Fremme arbeid for felles standarder innen guiding
- Etablere en felles ordning for kvalitetsmåling og –merking
- Styrke opplevelser innen lokal matkultur
- Støtte FoU-relatert arbeid og grunnopplæring innen næringene
- Støtte opp under eksisterende aktører som har internasjonalt potensial

2. Videreutvikle organisering, samarbeid og dialog i og mellom næringene

Handling:

- Utvikle en felles organisering av ressurser; ansatte og frivillige etter høy- og lavsesong
- Etablere møteplasser for opplevelser og markedsføre disse riktig
- Samarbeide for en felles omdømme- og merkevarebygging i Nord-Norge
- Jobbe for en tett kobling med statlige og fylkeskommunale satsninger

3. Bedre den reiselivsmessige infrastrukturen

Handling:

- Utvikle en felles portal for markedsføring og booking
- Oppdatere og utbedre skilting og merking
- Planlegge og bygge ut avfallshåndtering og renovasjon
- Støtte opp under konseptet om Tromsø som snuhavn for cruisetrafikk

4. Utvikle kommunenes roller, oppgaver og ansvar for reiselivs- og kulturnæringen

Handling:

- Besørge en arealhåndtering som tar hensyn til næringen
- Støtteordninger må bygges opp og baseres på langsiktighet og forutsigbarhet
- Effektivisering, behandlingstid og service kan forbedres
- Fokusere og stille krav til vertskapsrollen til kommunene og befolkningen
- Attraktive lokalsamfunn for ungdom må utvikles

Energi

Status

Tromsø-regionen er i dag en underskuddsregion når det gjelder energi. Kapasiteten på produksjon av elektrisk kraft dekker bare litt over halvparten av kraftforbruket i regionen. Det er flere uutnyttede energikilder i området. Det gjelder vann- og vindkraft, bioenergi og fjernvarme. Det foregår interessante utviklingsaktiviteter på disse områdene.

Når det gjelder petroleum, er næringslivet i begrenset grad inne med oppdrag til oljeindustrien. Arbeidet med å sikre Tromsø-regionen et større og bredere fotfeste er i gang. Mye gjenstår, men man kan lære mye av de bedriftene som har skaffet seg innpass. På utdanningsområdet er universitetet en viktig kunnskapsleverandør, og den miljøfaglige kompetanse knyttet til oljevirksomheten står sterkt i Tromsø.

Styrker

- Mangfoldig natur med store unyttede arealer som gir muligheter for ulike energiformer
- Vilje til nytenkning når det gjelder energiutnytting
- Flere sterke regionale kraftselskaper
- Små framtidsrettede utviklingsmiljøer som driver alternative energiformer
- Et FoU-miljø som har kompetanse på naturressursøkonomi
- Spisskompetanse om nordområdene med vekt på maritime arktiske operasjoner

Svakheter

- Svakt teknologisk miljø når det gjelder energirelaterte fagområder
- Manglende motivasjon i markedet til å spare energi og satse på alternativer energikilder
- Overføringskapasiteten ut av regionen er dårlig
- Dårlig fotfeste innen olje og gass
- Svak politisk vilje til å dra utviklingen videre
- Transportsektoren er helt avhengig av fossile energikilder

Muligheter

- Region med mange energikilder og bærekraftig energiutnyttelse (vannkraft, vindkraft, tidevann)
- Muligheter for betydelig eksport av fornybar energi
- Store muligheter for utnyttelse av overskuddsvarme og spillvarme i befolkningstette områder
- Opprettelse av en kompetanseklynge for energi som jobber med felles utfordringer
- Satsing på teknologi ved eget fakultet ved universitetet gir utviklingspotensial
- Attraktive lokaliteter for ulike petroleumsaktiviteter
- Pionersatsing på gasskraft for transportformål

Trusler

- Næringslivet i regionen klarer ikke å skaffe oppdrag fra mulige funn på norsk sektor i Barentshavet
- Brukskonflikter mellom utbygging av installasjoner og andre samfunnsinteresser
- Flere hindre for utnyttelse av mangfoldige energikilder, eksportmuligheter og overføringslinjer
- Fragmentert miljø hvis en ikke samler kreftene
- Vi er for lite flink til å samarbeide; næringsliv, kommune, politikere
- Fragmenterte og svake økonomiske virkemidler knyttet til alternative energiprosjekter

HOVEDMÅL FOR ENERGI

Tromsø-regionen skal være en allsidig og bærekraftig overskuddsregion for energi

Med å utvikle regionen menes det å heve kompetanse og å styrke miljø for vekst gjennom samarbeid. Med allsidighet menes å ta i bruk de energiformene som er tilgjengelige i området og utnytte det fulle potensialet i de eksisterende. I bærekraft ligger både et fokus på miljø og klima, og på økonomisk langsiktighet. Tromsø-regionen skal ta et nasjonalt ansvar og eksportere miljøvennlig energi.

STRATEGIER OG HANDLING FOR Å NÅ MÅLET

1. Styrke samarbeidet mellom kompetansemiljøene, bedriftene og forvaltningen

Handling:

- Kartlegging av potensielle aktører på energiområdet
- Styrke kunnskapsmiljøene med spisskompetanse
- Etablere samarbeidsarena i regionen
- Utvikle nasjonalt og internasjonalt nettverk

2. Videreutvikle eksisterende – og ta i bruk nye energikilder

Handling:

- Kartlegging av utviklingspotensialet innen energikilder, teknologi og markeder, herunder vannkraft, vind, bølger, sol, saltvann/ferskvann, bio (skog, landbruk) og avfall
- Realisere utviklingspotensialet
- Markedsføre Tromsø-regionen som en allsidig og bærekraftig energiregion

3. Arbeide for at regionen får en sentral plass på petroleumsområdet

Handling:

- Oppdatere og utvide Tromsø-regionens petroleumsstrategi (2005) til å gjelde hele regionen
- Arbeide for at regionale kontrakter blir en del av oljeindustriens innkjøpspolitikk
- Arbeide for å kvalifisere og posisjonere regionale aktører for oppdrag i næringen
- Arbeide for å bli et internasjonalt anerkjent kompetansesenter på miljø knyttet til petroleum, spesielt i arktiske områder

4. Stimulere til bærekraftig utvikling og effektiv bruk av energi

Handling:

- Formidle kunnskap om fornybar energi til næringsliv, forvaltning og forbrukere
- Stille krav til bruk av fornybar energi og energiøkonomisering
- Oppgradering av eksisterende kraftverk og distribusjonsnett
- Kartlegge, utvikle og realisere økonomiske virkemidler
- Ta i bruk fjernvarme i tettbebygde områder
- Øke bruken av fornybar energi innen transportsektoren

5. Sørge for en effektiv infrastruktur for energioverføring innad i og ut fra regionen

Handling:

- Satse på utbygging av fjernvarme og overføringsnett for strøm innad i regionen, herunder alternative økonomiske regimer for etablering
- Øke kapasiteten på stamnettet for å kunne eksportere strøm ut av regionen

KVÆNANGEN KOMMUNE

NORDREISA KOMMUNE

SKJÆRVØY KOMMUNE

KÅFJORD KOMMUNE

STORFJORD KOMMUNE

LYNGEN KOMMUNE

BALSFJORD KOMMUNE

KARLSØY KOMMUNE

TROMSØ KOMMUNE